

Wstęp

Z prawdziwą przyjemnością oddajemy do rąk Czytelników trzeci tom krakowskiego rocznika naukowego *Studia Iberystyczne*, wydawanego przez Instytut Filologii Romańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, zawierający prace poświęcone literaturoznawstwu, językoznawstwu, przekładowi oraz szeroko pojętej kulturze portugalskiego obszaru językowego. Kontynuując inicjatywę przybliżania różnorodnych tematów luzytanistycznych podjętą we wcześniejszych numerach czasopisma (*Almanach portugalskojęzyczny*, nr 4/2005 oraz *Portugalia, Brazylia, Afryka. Wokół Vergílio Ferreiry*, nr 9/2010), w niniejszym tomie zebrano studia stanowiące pokłosie współpracy i refleksji naukowej wielu uczonych z europejskich, a także światowych ośrodków uniwersyteckich w Brazylii, Bułgarii, Czechach, Francji, Niemczech, Polsce, Portugalii, na Węgrzech i w Stanach Zjednoczonych. Bezpośrednią inspiracją do realizacji tego przedsięwzięcia stało się niezwykle owocne wydarzenie, jakim był I Kongres Luzytanistów Polskich, zorganizowany we wrześniu 2013 roku przez Zakład Filologii Portugalskiej i Przekładoznawstwa oraz Katedrę Vergílio Ferreiry Instytutu Camõesa UJ. Jako istotna płaszczyzna wymiany myśli i doświadczeń badawczo-dydaktycznych, wspomniane spotkanie pozwoliło przeanalizować w międzynarodowym gronie rozliczne zagadnienia wpisujące się w ogólny temat konferencji – a była ona poświęcona przede wszystkim aktualnej sytuacji portugalskojęzycznych obszarów oraz ich przyszłości, zarówno w kontekście kulturowym, skupiając się na wzajemnym przenikaniu się luzofońskich światów literackich, teatralnych i kinematograficznych, na problematyce wiążącej się z językiem

portugalskim, jego nauczaniem i przekładem, jak również w kontekście społeczno-politycznym. Interdyscyplinarny charakter kongresu wpłynął na ogromną rozpiętość tematyczną, różnorodność i oryginalność poruszanych wątków. Pragniemy złożyć serdeczne podziękowania wszystkim jego Uczestnikom za podzielenie się swymi dokonaniem badawczymi i twórcze dyskusje naukowe, wnoszące wiele nowych ustaleń do literaturoznawstwa, językoznawstwa, przekładoznawstwa czy dydaktyki języka portugalskiego jako języka obcego. Niniejsza publikacja powstała z myślą o ich utrwaleniu i upowszechnieniu nie tylko w kręgu uznanych specjalistów, lecz także wśród coraz liczniejszych młodych badaczy, absolwentów i adeptów studiów o profilu portugalistycznym, którym poruszana w niej problematyka pozostaje bardzo bliska.

Tom obejmuje czterdzieści artykułów naukowych zgrupowanych w trzech częściach o odrębnych profilach, tj. literackim, lingwistyczno-traduktologicznym oraz *Varia Culturalia*. Pierwsza z nich zawiera prace przygotowane przez historyków literatury, odwołujące się do różnorodnych zagadnień w rozległym ujęciu czasowym – począwszy od średniowiecza po wiek XXI – oraz przestrzennym i znaczeniowym, bowiem ich Autorzy wszechstronnie, nierzadko w perspektywie porównawczej, analizują dzieła znamienitych twórców portugalskich, brazylijskich oraz pochodzących z portugalskojęzycznych krajów afrykańskich, jak, przykładowo: Jorge Amado, Camilo Castelo Branco, Mia Couto, Eça de Queirós, José Saramago i António Vieira. W artykułach w części drugiej tomu poruszane są kwestie z dziedziny fonetyki i fonologii, morfologii, składni, semantyki i pragmatyki językowej, językoznawstwa kognitywnego, historycznego oraz porównawczego, a także tematy związane z przekładem i recepcją literatury polskiej w Portugalii czy portugalskich komiksów w Polsce. Dopelnienie całości tomu stanowi część trzecia, która poprzez urozmaicone treści – od kinematografii portugalskiej po tradycję pieśni *fado* – odzwierciedla bogactwo kulturowe i wielobarwność świata luzofońskiego, otwierającego szerokie pole badawcze także w tych dyscyplinach, które wykraczają poza studia filologiczne.

Wyrażamy nadzieję, że niniejszy numer *Studiów Iberystycznych* stanie się przyczynkiem do kolejnych działań naukowych oraz poczynań mających na celu propagację literatury i kultury krajów portugalskojęzycznych nie tylko o zasięgu krajowym, ale również międzynarodowym. Dlatego też szczególne podziękowanie kierujemy do Autorów prac zamieszczonych w tomie za ich wkład w realizację tego przedsięwzięcia, licząc na dalszą równie inspirującą i owocną współpracę.

Anna Rzepka, Natalia Czopek